

א.ד.

1466

פרוטוקול מס. 25/ב'

מישיבת ועדת העבודה

התקיימה ביום ה', י"ט באדר א', תשי"ז - 20.2.57 בשעה 8.30

נ ו כ ה י ט

חברי הוועדה: היו"ר ע. גוברין
ב. אידלסון
י. אלמוגי
מ. ארם
א. וילנסקה
א. כהן
ח. מיגורי-כהן
מ. קלמר
י. קרגמן
א. רימלט
י. ריפתיך
א. שוסטק

מוזמנים:

טר העבודה - מ. נמיר.
מר הנגבי - מחעם משרד המשפטים.
מר בר-ניב - מטעם משרד העבודה.
מר שלון - יו"ר אגודת האינג'ינרים
והארכיטקטים.
א. פלס - סגן יו"ר הוועד המרכזי
של האגודה.
מ. עמיעז - חבר הוועד הפועל של האגודה.
פ. הדס - חבר הוועד הפועל של האגודה,
ומזכיר הסדרות המהנדסיות
בהסתדרות.
ש. בלאס - ראש המחלקה לעובד האקדמאי
בהסתדרות.
ד"ר עמירן - מנהל המועצה המדעית.
רחל שלון - ב"כ הטכניון בחיפה.

חוק המהנדסיות והאדריכלים,
תשמ"ז - 1956.

סדר-היום:

היו"ר ע. גוברין: ברשותכם אני פותח את הישיבה ומקדו בברכה את מר ש. בלאס, ראש המחלקה לעובד האקדמאי בהסתדרות, את נציגי אגודת האינג'ינרים והארכיטקטים, ואת באי-כח הסתדרות המהנדסים. הזמנו אתכם לישיבה זו כדי לשמוע את השגותיכם להצעת החוק שאנו צריכים להביא לאישור הכנסת.

אנו עוסקים בחוק הדן במקצוע אשר ידו בכל - בתעשייה, בניין, ספנות וכדומה. אנו מחשיבים מקצוע זה, והממשלה הוכיחה זאת על-ידי הגישה חוק מיוחד. חושבני שזה החוק השני בתחום המקצועות השונים. החלטנו לשמוע את חוות-דעתכם והשגותיכם בטרם נכריע על החיקונים השונים, וכמובן שנדון בהם מתוך תשומת-לב רבה.

מהנדס שלון: רצוני להודות ליו"ר הוועדה ולחבריה על ההזדמנות שניתנה לנו להופיע בפניכם כדי להעיר את הערותינו. עלי להסביר ולהטעים כי לאגודת האינג'ינרים והארכיטקטים וכן לציבור המהנדסים כולו חוק זה נראה כחיוני ביותר.

אגודתנו היתה יוזמת החוק, והיא מטפלת בבטייה כבר שנים רבות. השאלה עלתה בקרב ציבורנו עוד בימי המנדט, אולם אז נמנענו מלפנות לממשלה מחוץ החשש שממשלת המנדט עלולה לנצל את החוק למטרות בלתי רצויות, כמו - הגבלת עלייתם של אנשי מקצוע וכדומה. אולם מאז קום המדינה התחלנו לחפל בכך במרץ, וכבר לפני ארבע שנים הגשנו לממשלה הצעת חוק מפורטת, כפי שעובדה על-ידנו.

סבורני כי פתור אני להסביר את ההכרח בחוק שבא להסדיר את העיסוק במקצועות ההנדסה. העובדה שהחוק עבר קריאה ראשונה מעידה על כך, שהכרח נחיצותו קיימת בקרב חברי-הכנסת. אולי מן הראוי רק להוסיף, שאין זה רק ענין שבטחון האדם תלוי בכך אלא בנין נבנה על-ידי איש מוסמך אלא לאו, כי אם העיסוק על-ידי אנשים בלתי מוסמכים עלול לפגוע, ולפעמים פוגע - במשק המדינה על-ידי חכנון פגום וכדומה, זה גם ענין הכרוך בשמירה על המוסר והאתיקה המקצועית.

אגודתנו מונה למעלה מ- 3,000 חבר. יש לה חוקת אתיקה והיא עוסקת עליה. אנו שמחים לציין שבין המקרים הבלתי רצויים שאירעו בשטח זה בשנים האחרונות, נדמה לנו שלא היה מקרה שמישהו מחברי האגודה היה מעורב בו. אולי היעדר חוק המסדיר את הדברים והמשאיר על-ידי כך פתח למי שירצה לפעול כמהנדס או כארכיטקט - מצב זה עלולה להכשיל את הפרט והציבור כאחד.

בין המקצועות החפשיים החיוניים במדינה, זה למעשה המקצוע שנשאר בלתי מוסדר עד היום. בצורה אחרת מוסדרים העיסוק ברפואה או במקצוע של עריכת-דין, מה שאין כן לגבי מקצועות ההנדסה והאדריכלות. כיום כל אחד רשאי לקרוא לעצמו מהנדס ולקבל רשיון. אין חוק המונע ממישהו להעניק לשני מקצוע. ואם נמצאו אנשים שהעניקו דיפלומות, הרי האגודה לא יכלו לנקוט נגדם באמצעים בגלל היעדר חוק מתאים. במקרים כאלה מצא בית-המשפט שהחוק אינו מונע זאת.

ועתה כמה הערות לגבי הצעת החוק שהוגשה לכם. הצעת החוק, כפי שהוגשה לכנסת, היא פרי של טיפול ממושך על-ידי האגודה מחד, ומצד שני - על-ידי משרד העבודה, שהצעת החוק הועברה אליו לאחר שבשלבים קודמים יותר היא עברה משרדים אחרים. רצוני לציין שמר-בר-ניב הקדיש הרבה זמן ומחשבה לענין זה. היו לנו אחר פגישות לא מעטות, וביסודו - הצעת החוק תואמת את המגמות של ההצעה שהובאה על-ידנו, אם כי לא בכל הנקודות באנו לאותן מסקנות. משום כך יש כמה דברים שאנו רואים חובה לעצמנו לבקשכם לשנותם, ואעמוד עתה על הדברים העיקריים.

ראוני לחלק את הצעות התיקונים לכמה

קבוצות.

(א) לפי ההצעה, המועצה היא גוף מייעץ בלבד. בשורה של סעיפים מנוסח הדבר, שהמועצה ממליצה או מייעצת. אנו סבורים שעב השמירה על מלוא סמכויותיו של השר לאשר ולא לאשר מסקנות או החלטות אלה או אחרות של המועצה, יש בכל זאת לראות את המועצה כגוף בעל סמכות יותר רחבה. במקרה זה מוקמת מועצה מורכבת מגופים זרונים, מועצה שממכילותיה מצומצמות ביותר, ואין לחשוותה למועצות אחרות הקיימות במדינה המפלגות בענינים בהיקף רחב מאד. לאמיתו של דבר למועצה זני תפקידים: (1) רישום, וזה דבר שנקבע לפי התקנון. בטעם זה יש רק יוצא מן הכלל אחד - מה דין אלה שאין להם דיפלומה? אולם גר ענין זה מוגדר, והדבר תלוי בבחינה על-ידי ועדת בוחנים. (2) שמירה על אחיקה מקצועית.

נוכח ההיקף המוגבל והמצומצם של תפקידי המועצה, בהיות התפקידים מוגדרים כל כך, אין אנו רואים כל סיבה שלא לראות את המועצה כגוף המטפל בעניניה שהחלטותיו רק יעזרות אישור השר. בהתאם לכך, יש לנו תיקונים לשורה של סעיפים.

אנו מציעים כי בסעיף 8 ייאמר:

המועצה תנהל פנקס המהנדסים... (במקום: "השר או מי שהוסמך לכך על ידיו ינהל פנקס...)

בסעיף 9(2) אנו מציעים להסמיך בסיפא

את המלים "השר לאחר החייעצות".

את סעיף 13 אנו מציעים לנסח:

"לא יבצע אדם פעולה שהמועצה באישור השר ייחד אותה בתקנות, למהנדס רשוי! וכו'". אף כי אין כאן הבדל רב, הרי הציבור אינו מקבל בעין יפה את הנוסח הנוכחי, כי הוא רואה בו ביטוי לחוסר-אמון במועצה בה מיוצג הציבור יחד עם הממשלה והמוסדות המדעיים.

כך אנו מציעים תיקונים קלים בסעיפים

16 ו-21. בסעיף 16 אנו מציעים לומר: המועצה, באישור השר, תקבע בתקנות... (במקום: "השר יקבע, לאחר החייעצות במועצה, בתקנות...). בסעיף 21 אנו מציעים כי ייאמר: "השר ממונה על ביצוע חוק זה, והמועצה באישור השר רשאית להתקין תקנות בכל ענין הנוגע לביצועו.

אני עובר עתה לשאלה השניה והיא - הרכב

המועצה. לפי ההצעה הנוכחית מורכבת המועצה מ-21 חבר (סעיף 3). נראה לנו שיהיה זה רק מוצדק אם במועצה זו תהיה נציגות הציבור יותר גדולה מנציגות הממשלה. בציבור מתקבל הרושם, שהממשלה מלאה חששות מפני אותו ציבור שהוא למעשה צריך לשאת בחוק זה, ומשום כך היא קובעת לציבור זה מקום מוגבל. אנו מציעים שנציגות המהנדסים והאדריכלים תהיה בת 12 חבר, ואילו נציגות הממשלה - בת 6 חברים. עד כמה שידוע לי, גם במקצוע עריכת-הדין, שם החוק נרם אושר, בגוף הקיים עכשיו יש נציגות לציבור הנוגע בדבר המתבטאת ב-2/3 מהמספר הכללי של החברים.

יש נקודה נוספת שלא ניסחנו פה אבל

אנו מעלים אותה בפניכם. נראה לנו לגבי נציגות הממשלה במועצה, שיהיה זה לרובת הענין אם היא ברובה תהיה מורכבת מאנשי מקצוע שהם בשירות המדינה או מופיעים כנציגים ישירים של המדינה. כוונתנו להבטיח שמועצה זו תהיה ברובה המכריע מורכבת מאנשי הבקאית בעניניה וקרובים להם, כיוון שמועצה זו מטפלת בענינים מקצועיים גרידא ולא בעניניה פוליטיים או כלכליים.

אנו מציעים להוסיף את המלה "אקדמאי"

בסעיף 3(4), היינו - לומר "על פי המלשח ארגון אקדמאי..".

הבעיה השלישית היא - מי זכאי להיות

רשום. החוק מדבר על אגבעה טובים המוגדרים בסעיפים 9(1), 9(2) 9(3) ו-9(4). סעיף 9(4) מתיר רישור גם למי שאין לו דיפלומה. אנו חושבים שהדבר הכרחי כי ישנם בארץ בעלי מקצוע מובהקים, שמתוך טקרה לא הספיקו להשליח את חוק לימודיהם, אולם יש להם נסיון, מעמד וידיעה מקצועית. אנו תומכים אישור בסעיף זה, שהוצע גם על-ידנו, אולם מבקשים להחזיר את הווחק ל-15 שנה. במידה ואנו מכירים את החומר

האנושי, הרי אלה מקריח בודדים יו-אי-דופז. אין זה מתקבל על הדעת שאיש שלא הגיע לוותק של 15 שנה במקצוע, יחיה בעל הכשרה ונטיון מקצועי.

כן אנו מבקשים להוסיף לארבעת הסעיפים הקטנים האלה סעיף חמשי האומר: "מי שביום פרסום חוק זה היה בעל תעודת חברות רגילה באגודת האינג'ינרים והארכיטקטים בישראל, ובלבד שהגיש בקשה לרישום תוך 6 חדשים מיום פרסום חוק זה." תרשו לי להסביר בקשה זו שעמדנו עליה בכל שלבי הדיון.

ראשית, אני חייב להציג בפניכם את האגודה. זוהי אגודה אקדמאית. אצלנו קיימת חלוקת חפקידים - האגודה עוסקת בעניינים אקדמאיים וטקצועיים, ולעומת זאת ענייני הסכר מרוכזים בידי הסתדרות המהנדסים של ההסתדרות, ויש זהות אישית בין שני החברים. חברות באגודה מבוטחת על הכשרה אקדמאית. יש לנו שני סוגי חבריה: חברי רגילים וחברים נספחים. לגבי חברות מהסוג השני - נוהגים בליברליות מסוימת. לעומת זאת, חבר רגיל של האגודה יכול להתקבל רק מי שהוא בעל דיפלומה של בית-ספר טכני גבוה המוכר על-ידי האגודה. רק במקרים יוצאים מן הכלל, לגבי אנשים בעלי ותק רב ומעמד מקצועי - ניתנת האפשרות, לאחר פרוצדורה קשה, להתקבל כחברים. הנוהל לקבלת חברים הוא, שצריכה להיות המלצה של שני חברי האגודה, האיש צריך להגיש דיפלומה, וזה עובר את ועדת הקבלה של הסניף, ומשם עובר למרכז האגודה. ליד מרכז האגודה קיימת ועדת חברות הבוחנת את הדיפלומה ואת בית-הספר אם הוא נכלל ברשימה. אם מופיע בית-ספר חדש - נבחן הדבר באופן רציני אם יש לכלול בית-ספר זה ברשימה. במקרים מועטים - הענין עובר בירור נוסף. לכן אין כל ספק שמי שנכלל כיום ברשימת החברים הרגילים של האגודה רשאי להיות מהנדס או אדריכל רשום, לפי תקנות אלה. לעומת זאת עלול הדבר להעמיד את האגודה ואת החברים שכבר נרשמו - ויש לכך הדים בציבור שלנו - במצב לא נאה, כאשר לפתע פתאום מתעורר ספק ביחס לכשרותם. לגבי העתיד - ברור שמאז תקום המועצה כל רישום צריך להיעשות באמצעות הצינור החדש שיווצר. אולם אין כל הצדקה או הגיון שהדבר ייעשה רטרואקטיבית; יותר מזה - יש בכך מסוּח פגיעה, אם חובת הרישום האינדיווידואלי תחול גם על אלה שהיו חברים עד כה. הצעתי היא, שעם פתיחת הפנקס, כל חברי האגודה יתקבלו אוטומטית.

אשר לשמירה על האתיקה המקצועית והעונשים הכרוכים בכך - לפי סעיף 17 קיימת ועדת חקירה החוקרת מקרים של עבירה על כללי ההתנהגות ואין כל ערעור עליה. אני מציעים להוסיף בסיפא של סעיף 17(א) את המלים: "זכות ערעור על החלטה הוועדה תינתן לנאשם בפני ועדה מורחבת או בפני מליאת המועצה".

שנית, במקרה של ביטול הרישום בפנקס שזה עונש חמור - גם כאן נראה לנו שיש לחת לנאשם זכות ערעור. היות ואנו רואים את המועצה כגוף עליון - אין אנו רואים גוף יותג גבוה מאשר בית-הדין העליון. אנו מציעים אפוא להוסיף בסעיף 18(4) את הפסקה: הנאשם רשאי לערער על החלטת המועצה בפני בית הדין העליון ובעיקר על העונש לפי סעיף זה.

אשר לעבירות - ואני חוזר לסעיף 15 - הרי קודם כל נראה לנו שחלה כאן טעות. אנו מציעים מאסר עד 6 חדשים או קנס עד -1,000 לירות. שנית, יש להוציא את העבירה לפי סעיף 14 המדברת על אי-חשלום של אגרה.

קיימת בעיה שעלינו לבקש את המשפטנים לחת דעתם עליה, וזוהי הבעיה של הגנת התואר. לא יתכן שחוק זה ישלל ממי שסיים את חוק לימודיו בבית-ספר טכני גבוה והוא בעל דיפלומה של מהנדס, אבל מסוּח מה איננו עוסק במקצוע - את הזכות לשאת בתואר. אנו סבורים שצריך להפריד בין שני אלה - ברור שלהתחזות רשאי רק מי שנרשם בפנקס, אבל אין זה צריך לפגוע בזכותו של איש לשאת בתואר, אם יש לו דיפלומה המסמיכה אותו לכך.

א.ד.

פ. הדם:

בהסתדרות המהנדסים מאורגן גם ציבור מהנדסי החקלאות. פה נכללים ענפי חקלאות נלבד. אני מתגר לי שזה ענין לתקנות. רצוני שיהיה ברור כי גם חקלאות זו הנדסה. הסתדרות המהנדסים מעונינת שגם המהנדסים החקלאיים יהיו מכוסים על-ידי חוק זה.

מ. שלון:

אנו מציעים להוסיף פסקה ב' למעיף 10 האומרת: "מהנדס או אדריכל באחד מענפי ההנדסה או אדריכלות, אשר השכלתו מתאימה ל- 9(1)(2)(3)(4) דלעיל, רשאי יהיה לבקש את רשום בפנקס גם לא באותו מקצוע שבו סיים את לימודיו, גם יוכיח לשביעות רצון המועצה - את הכשרתו בענף מקצועי שהוא מבקש להיות רשום בו ובתנאי כי עמד באותו ענף מקצועי 5 שנים לפחות."

לפי אחד המעייפים הקודמים, מי שאין לו דיפלומה במקצוע מסוים או מי שאין לו דיפלומה כלל - צריך להוכיח את נסיונו והכשרתו ולהיות בעל חק של 15 שנה לפחות. אם הוא בעל דיפלומה במקצוע מסוים - ברור שאין לדרוש ממנו חק של 15 שנה במקצוע אחר. מפידן חושבים אנו, שצריך להיות לו נסיון מקצועי אחר. לכן אנו מציעים כאן סייג האומר, שהוא רשאי לעבוד אם יש לו נסיון של 5 שנים וגם הוכיח לשביעות-רצון המועצה את הכשרתו.

נ. עמיעוז:

רצוני להרשות לעצמי לדון על שאלת הרכב המועצה לא רק כמהנדס אלא כאזרח. נדמה לי שאצלנו שוררת נטיה להטיל בכל מקום את האפוסטרופיות של המנגנון. אני עצמי הייתי שייך למנגנון שנים רבות, והינני כופר בחשיבות עבודתו. לי נדמה שמשטר חפשי צריך להיות מבוסס על אמון בין השלטון והציבור. אם אין אמון כזה - הרי אין זכות קיום למדינה. לכן יש צורך למסור בעניינים של שגרה של רוטינה ופעולה יום-יומית את הפעולות הקשורות בחוג מסוים לידי אותו החוג. השלטון המרכזי צריך להשאיר לעצמו אפשרות של פיקוח, אפשרות של בדיקה מתאימה ופיקוח על ביצוע החוק. מולם אין הוא צריך להתערב בביצוע היום-יומי. לשלטון המרכזי יש תפקידים הרבה יותר חשובים מאשר לשבת ולהחליט מי ראוי להיקרא מהנדס, איזו הוא בית-ספר מוכר או האם האיש פגע בכללי האתיקה המקצועית. אין זו בעיה של ששה נציגים לעומת תשעה; פה יש הבדלי גישה לבעיה. לדעתי כדאי לנו ללכת בדרך זו דוקא לגבי ציבור משכיל ומסושפע כמו הציבור האקדמאי.

ס. בלאס:

חלק מחברי המועצה שהשר ימנה כנציגי הממשלה יהיו אנשים שיש להם עמדה הנדסית מוגדרת כמו - ראש אגף התכנון, המהנדס הראשי של מ.ע.צ. או מהנדס הרכבות.

אני סבור כי רצוי היה שתבהירו לנו מה הם ההיקונים שנתם עומדים לקבל כדי שנוכל לבחון את הדברים ולהציע הצעותינו שטרם תתקבל החלטה סופית.

ב. אירלסון:

בעקבות דבריו של מר הדם רצוני לשאול: מדוע לא נכללו כאן האגרונומים, מדוע לא

בימר הדבר בפירושי?

י. ריפתין:

אשר לתפקידי המועצה - האם ברור שתפקידיה צריכים להיות אלה הקשורים בקביעת הרשימה או שמירה על האתיקה המקצועית בלבד? האם אין כוונה שזו תהיה מועצה שתוכל להביע דעה בשאלות מקצועיות באופן כללי מבחינת המדינה ומשקה? אם הכוונה היא לבחינה מקצועית, האין מקום לשאול מה דעתו של הטכניון לגבי נציגותו במועצה.

מדוע נאמר לגבי אלה שאין להם השכלה אקדמאית
"תוך ששה חדשים מתחילת חקפו של החוק". האם זה בני לסגור את הדלת בפני
בקשות שתבאנה בעתיד?

ב.צ. הראל:
אתם מציעים להגדיל את הוותק לגבי אלה שאין
להם השכלה אקדמאית ל- 15 שנה. האם מינכם
מוצאים לנכון לדרוש השכלה מינימלית?

היו"ר ע. גונברין:
נציגי האגודה הציע לשנות את הרכב המועצה.
מר בלאס הביע רעיון, שהשר הממונה על ביצוע
החוק ימנה נציגי ממשלה שהם בעלי מקצוע, היתה נקודה נוספת בנוגע למועצה,
שנציגי האגודה שמו עליה דגש. ההצעה הזאת, שהמועצה היא קובעת או
מחליטה, והשר מאשר. נביח לרגע, לצרכי הוויכוח, שוועדת העבודה והשר
קיבלו את החיקון המוצע. רצוני לבחון באזניכם מה תהיינה התוצאות.

המדינה מחוקקת חוק זה כדי להגן על בעלי
המקצוע, אבל גם על אזרחי המדינה והמשק, אם המועצה לא תפעל כהלכה -
וזה עלול לקרות - הרי אין שום אחריות פרלמנטרית. אם האגודה עצמה
תפנה מחר לוועדת העבודה או לחבר כנסת שיעלה בנדון זה הצעה לסדר-היום -
הרי השר יוכל להשיב, שהוא הציע חוק אחר, אלא שוועדת העבודה, באישורה
של הכנסת, נטלו ממנו את הסמכות ואין הוא אחראי לכך. הוא יגיד למציע:
תפנה למועצה. אם אתם מסירים מהשר את האחריות הפרלמנטרית והוא הדין
מהכנסת - מה תהיה ליסוף, בהתפתחות הדברים, המסקנות מבחינה /אגודה
המינמלית ומהרכיטקטים?

רצוני להרחיב את שאלתו של חבר-הכנסת הראל.
אנו מעוניינים בתוך - ואין ספק שזה אחד מתפקידי האגודה - להעלות
את הרמה המקצועית. אחת הסיבות שהניעו את הממשלה לחוקק את חוק
האנשים או חוק החנינות היתה לעזור וגם לדרבן אנשים באמצעות חוקים.
ברגע שאני מקבל את הנוסחה שלכם לגבי אלה שאין להם השכלה גבוהה -
הרי אנו עומדים בפני פער: מצד אחד חוק מיוחד למהנדסים עם מועצה
בעלות סמכויות, ומצד שני - הכללת אנשים שאין להם השכלה. כיצד
משתלבים הדברים? איזה ענין יש דווקא לאגודה להכליל כגון אנשים שאינם
מדופלמים?

א. פלס:
אנו אומרים שלעסוק במלאכה רשאים רק מהנדסים
מדופלמים, ביחוד שיש לנו בארץ טכניון המכשיר
אנשים למקצוע. אבל היות ויש עבר, ויש אנשים שאין להם השכלה פורמלית,
אבל הם עובדים במקצוע 20-30 שנה וממלאים תפקיד של מהנדס או ארכיטקט,
אין לעבור לסדר-היום על הבעיה של האנשים הללו. אנו רוצים שיפוג
לסיים עם העבר ולכן אנו אומרים, שאלה שעסקו בעבר במקצוע זה ומילאו
תפקידים באחריות ויש להם ניסיון - הרי אלה יעברו בחינות, או באמצעות
עבודות גדולות שהם ביצעו או בחינות ממש, ויהיו זכאים להיות רשומים
בפנקס המהנדסים והאדריכלים. באשר לעתיד - אנו משוכנעים שיהיה זה
לטובה המשק והמדינה אם רק אנשים מדופלמים יעסקו במקצועות אלה.

אשר לתפקידי המועצה - האגודה היתה שמחה
ומקבלת זאת ברצון - ואנו הצענו זאת לא פעם - לו הממשלה היתה
מקימה מועצה ציבורית לייעוץ לממשלה בעניינים מקצועיים כלליים של
הנדסה וארכיטקטורה בארץ. היינו שמחים לו גוף כזה היה מוקם. עבור
גוף כזה לא היינו תובעים סמכויות, והיינו מסתפקים לגבינו בתפקיד
של ייעוץ. בחוק זה תפקידי המועצה הם לקבוע בתחום הצר של המקצוע -
איזה הוא בית-ספר מוכר, במה צריך לעסוק מהנדס וכיצד לשמור על האתיקה
המקצועית. המועצה צריכה לעסוק בעיקר בעניינים מקצועיים גרידא. לכן
אנו מוותרים שבמועצה אשר כזו צריכים לקבוע את הדברים הנשי המקצוע.

א.ד.

אשר לשאלתו של יו"ר הוועדה - הרי אנו
נומרים בפירוש: המועצה באישור השר... הסמכות החוקית הגבוהה
צריכה להשאר בידי השר. אולם אין ללכת בדרך הפוכה ולהפוך את המועצה
לגוף מייעץ בלבד. הסמכות העליונה צריכה להשאר בידי השר, והמועצה
צריכה לקבוע את העניינים באישור השר.

אשר לשאלת האגרונומים - הרי יש שני סוגי
אגרונומים. יש ליניהם מהנדסים חקלאיים שיש להם השכלה גבוהה, אולם
רובם הם אלה שלמדו שנתיים או שנה וחצי ואין להם תעודת מהנדס.

י. ריפתין:
אם זכרוני אינו מטעני, בקריאה הראשונה על
הצעת החוק סופר כי בארצות-הברית קיימת מגמה
לאפשר לאנשים המצטיינים למעשה בעבודות ואין להם הכשרה מקדמאית,
על-ידי פרוצדורה מזוהזת כמו בחינות מיוחדות, להיכנס לתחומי המקצוע.
הנסיון הוכיח שדקא אנשים הבאים מהשטח המעשי מוסיפים לפעמים כוחות
רציניים למקצוע. האם נסיון זה נבחן על-ידי האגודה? האם יש לכם
מה לומר בשטח זה?

היו"ר ע. גוברין:
האם יכול מר בלאס להשיב לי על השאלה - כמה
מהנדסים חסרים כיום למשק, לפי הערכה - ואני
מדבר על המקצועות הכוללים של ההנדסה?

ש. בלאס:
אחוז המקדמאים אינו מגיע ל-1% מכלל האוכלוסייה.
באמריקה האחוז הוא 5%, וברוסיה - 2,5%.

במקצועות טכניים - כמעט רוב האנשים העוסקים
במבצעים הנדסיים הם מחוסרי-השכלה מקדמאית גבוהה, ואף לא בינונית.
אלה אנשים שנמשך הזמן הראוי יכולת וידיעה. זה בעיה שאריך לתת עליה
את הדעת - כיצד להרניס יותר אנשים בעלי השכלה גבוהה למבצעים טכניים.
שונה המצב לגבי התכנון.

לדעתי יהיה זה לטובת המהנדסים המדופלמים
אם תהיה אפשרות גם להבא להעניק רשות כזו לאנשים בעלי ותק של 15 שנה.
הדבר נוגע למספר מצומצם מאד של אנשים, אשר על פי רוב מיימו רק חלק
משנות הלימוד ולא הספיקו לקבל סמיכות. כמובן שאריכה להיות בחינה
על יסוד עבודה וכן בחינה בכלים היסודיים הדרושים למהנדס. לדעתי יש
להנהיג זאת גם לגבי העתיד.

פ. הדס:
אשר לשאלתו של חבר-הכנסת ריפתין - הרי בארצות
הברית קובעת את הדברים האגודה. לה יש הכלים
הדרושים כדי לבחון את המועמדים. לו היתה סמכות כזו לאגודה כאן -
אפשר היה לעשות משהו נכון.

ההסתדרות איננה דורשת לאגרונומית זכויות
יתר. היא מבקשת לכלול בחוק אותם מהנדסים חקלאיים שסיימו בית-
ספר מקדמאי.

מר שלון:
מהו האומדן של צרתי הרץ בכוחו טכניים נוספים?
זו שאלה שאין להשיב עליה באומדן מספרי כל
שהוא. ברור שהאחוז תלוי במצב המדינה, אם היא דינמית או סטטית.
גם בארצות הבריות על תילן המצב הולך ומשתנה עם התפתחות הטכניקה.
ארצות-הברית, למשל, שם היה רושם כי הגיעו לרוביה בשטח זה, היא היום
משוועת לכוחות טכניים נוספים. החרושת בארצות-הברית משקיעה סכומים
בלתי-רגילים כדי לעודד ולהמריץ צעירים שירכשו להם השכלה טכנית
גבוהה. הדבר קשור בשינוי אופייה של התעשייה, עם פיתוח התעשייה
האלקטרונית.

בדרך קיים כיום מחסור חריף בכוחות טכניים.
הוא מורגש בכל ענפי התעשייה והמשק. עם כל מאמציו, הרי הטכניון
אינו יכול להדביק את הצרכים.

אני עובר לשאלותיהם של חברי-הכנסת ריפתין
והראל. שתי השאלות נשאלו כאילו סתוך מגמה הפוכה: מצד אחד - להקל,
ומצד שני - להכביר. אשר להערתו של חבר-הכנסת הראל - הרי אין
בכוונת המבודה לפתוח את שערי המקצוע לרווחה לכל דכפין. אנו רוצים
לשמור על הרמה. נוסח זה הובא על-ידי משרד העבודה, ואנו באנו
להכביר ומטרנו, שלט מספיקות 10 שנות ותק אלא אנו חושבים שצריך
לקבוע 15 שנים. לא ראינו צורך להכניס את התיקון המציע חבר-הכנסת
הראל; אם כי איננו מתנגד לו. נדמה לנו כי כל המוסיף בנדון -
גורע. אלה סקרנים אינדיווידואלים. אם אנו קובעים ומדגישים שרשיון
צריך להינתן רק לאחר בחינה, בין אם בחינה מסש או בחינת עבודה
שהיא ביצע - הרי זה מספיק.

אשר לשאלתו של חבר-הכנסת ריפתין - איננו
רוצים לסגור את השערים. נראה לנו שהתקנה, יחד עם התיקון, מסבירות
פתח מספיק. מי שיש לו ותק של 15 שנה - יכנס. לגבי אלה הנמצאים
בדרך - אין לנו ענין לעודד זאת לעתיד. נשאלת השאלה לגבי עתיד
אלה הבאים מחו"ל. אם הם אינם מדופלמים ועסקו במקצוע בחו"ל - הם
יכולים לעסוק במקצועם בדרך גם לפי מעיף קודם - 9(3). הטכניון
מצדו עושה את כל המאמצים כדי להקל על העולים החדשים את קבלת
הדיפלומה בדרך מקדמית מקובלת, אבל תוך תהליך מזורז.

אשר למועצה - לפי ההצעה תפקידה מוגבלים:
1) רישום עם כל המשתמע מזה; 2) שמירה על התנהגות ותחיקה מקצועית.
אשר לבעיות אחרות - אנו סבורים שבבוא הזמן צריך יהיה להקים מועצה
לעניני פיתוח הדרך מבחינה טכנית. זה דבר בפני עצמו.

אשר להערת היו"ר בנוגע לסמכות השר -
הרי כפי שאמרתי בראשית דברי, אין אנו באים חלילה לערער על כך
שהשר הוא הסמכות שבה תלוי הישור כל החלטה. יתר על כן, גם לגבי
הרכבה של המועצה, אלה מחברי המועצה המופיעים לא כנציגי הממשלה
אלא כנציגי ציבור - גם הם מקבלים את מינויים מהשר. אין זה מספיק
שהמבודה תקבע מועמדים; המועמדים צריכים להתאשר על-ידי השר.
נראה לנו איפוא שיש בכל אלה כדי לשמור על סמכות השר. מאידך
נראה לנו שיש טעם לפגם בנוסח הנוכחי שעלול ליצור רושם שהמדינה
מתייחסת במי-אמון להנשי המקצוע.

2. כתו:
לפי דעתי יש לשנות את הכותרת של החוק
ולכנותו: חוק המהנדסים והאדריכלים הרשויים.
ההנחה היא שיהיו לנו מהנדסים ואדריכלים בלתי-רשויים, ואם קיימת
מפשרות שיהיו אנשים שיקראו מהנדסים אבל לא יגיעו לכלל רישוי -
הרי אני מגיע לשאלה לגבי מעיף 13: האם תהיינה מלאכות שהתקנות
תרשנה כי יבצעו אנשים שאינם רשויים, האם התקנות תשאנה שדה-
פעולה למהנדסים בלתי-רשויים שיוכלו לעסוק במלאכות שונות באופן
עצמאי?

ד"ר עמירן:
את מספר ההערות המועט שיש לנו להצעת
החוק ניסחנו במכתב שתגשנו ליו"ר הוועדה.
רצוני לסכם את עיקר הדברים.

אשר למעיף 2 הדין בייחוד התמו - הרי יש מספר
מטרים של אנשים שרכשו את התואר מהנדס או אדריכל לפני הנהגת החוק,
ולא ניסר די במירור שהחוק הזה מתייחס רק למהנדס רשום או רשוי
ואינו פוגע בתואר מהנדס ואינו שולל מאנשים אלה להיקרא להבא
מהנדס או אדריכל, כל עוד הם רכשו את התואר בתרבות השונות, לפי
החוק.

ג.ד.

גב' ר. שלון:

מאחר והתנאים אינם מוגנים וכל איש יכול להקרא מהנדס או אדריכל - הרי ניתנת עתה הזדמנות טובה לתקן את הדברים: גם להגן על התואר שהוא צריך להישמר לכל איש שרכש לעצמו זכות זו על-ידי השמלה וקבלת דיפלומה - וזה איננו מומר שהוא משמש בידיעות שרכש. יכול איש להיות אינג'ינר - ולעסוק במקצוע כללי.

ד"ר עמירן:

ההצעה קובעת שאיש רשאי לבקש מי שמו יירשם בפנקס, לאחר שיהיה רשום במשך שלוש שנים - הוא זכאי לקבל את התואר מהנדס רשוי או אדריכל רשוי. בתחילה היו לי הסתייגויות לגבי הבחנה זו, כי היה נראה לי שהיא איננה בהוגה לגבי מקצועות אחרים. אני שומע מנציגת הטכניון שדוקא הכולה זו נראית להם על-מנת לתת לאיש אפשרות לרכוש נסיון מעשי מסויים ולהיבחן בפעולתו במקצוע. אולם אז צריכה להיות תקנת מעבר לגבי המצב הקרוב שיאפשר לאותם מהנדסים ואדריכלים, שיש להם אותו נסיון הדרוש היום, להגיע מיד לסטטוס של מהנדס או אדריכל רשוי. אשר לאותם מהנדסים ואדריכלים שיבואו מרצה בעתיד, אם בתור עולים חדשים או מטודנטים ישראלים שהשתלמו או למדו בחו"ל ויש להם נסיון במקצוע - לגביהם או שלא תהיה תקופת-מעבר או שהתקופה תהיה מצומצמת מאוד - שבה אחת.

אשר לגבי שאין להם השכלה פורמלית

ואין להם דיפלומה - הרי לפחות דברי-ההסבר בנדון צריכים להיות יותר ברורים. כאן לא נאמר מי יהווה את חבר הבוחנים ולא נקבעו עקרונות הסתייגויות את חבר הבוחנים. אני חושב שצריכה להיות הרבה יותר בהירות וקביעה מראש לגבי אלה שאין להם השכלה פורמלית. נראה לי שיקולים תיאורתיים או אקדמטיים כתקדים גולי מסוכן להקנות תואר לאנשים שאין להם השכלה גבוהה. יש גולי למצוא דרך להקנות להם רשות פעולה, אבל לגבי דיננו מוטל בספק אם מותר להקנות להם תואר.

גב' ר. שלון:

בעיית התואר ניתנת לפתרון רק על-ידי כך שבנשים כאלה לא יקבלו תארים של אינג'ינר או ארכיטקט, אלא תואר של מהנדס רשוי או אדריכל רשוי. כוונתי שיינתן להם לא תואר אקדמי אלא תואר.

הדבר שנראה לנו כחשוב הוא קביעת חבר

הבוחנים, לא באופן אישי, אבל יש לומר במפורש מי יהיו הבוחנים מבחינת חבר האנשים שמהם הם ייבחרו. מאחר ששלאכתנו בכך - ואני מוטרדת זאת לא משום שאני מייצגת את הטכניון - יהיה טוב גם הבוחנים יתמנו על-ידי אשר מקרב מורי הטכניון. אני מאמינה שאנו רכשנו נסיון ניכר במסח זה ויש לנו קנה-מידה של בוחן למה שנדרש. יהיה זה נכון איפוא אם הבוחנים יהיו מקרב חבר מורי הטכניון.

ד"ר עמירן:

אשר להרכב המועצה - הרי נראה לנו ששני נציגים של הטכניון זה פחות מדי. זהו המוסד היחיד בדרך שהוא מופקד על ההכשרה המקצועית של הכוחות הצעירים. בהמשך ביצוע החוק - רוב האנשים שיגיעו לרישום יהיו צעירים אשר גמרו זה מקרוב את חוק לימודיהם בטכניון. לכן נראה לי ששני נציגים בתוך מועצה בת 21 חבר זה נציגות-קטנה מדי. נראה לי שצריכים להיות מיוצגים המועצה לפחות הענפים העיקריים הנדונים כאן.

במועצה יהיו תשעה נציגי הממשלה, לדעתי היה רצוי לפרט יותר את המעיק. גם בחוק יש לומר, שבין נציגי הממשלה

יש לכלול לפחות נציג אחד של מטרד הפנים, העוסק בתכנון וביצוע וכן נציג של מטרד העבודה, שמטבע הדברים הוא המטרד הנוגע יותר לענין.

אשר לסעיף קטן (4) - אנו מציעים לנהוג קצת אחרת. אם נציג כזה מטמט שלוש שנים במועצה, אפשר לחדש את מינויו לתקופה נוספת של שלוש שנים. אני הייתי מוסר שלא צריך לחדש את המינוי לתקופה לישיבת רצופה. אני מציע שאפשר יהיה לחדש את המינוי ברציפות רק פעם אחת, אני מעדיף שנציג כזה לא יוכל לשת במועצה יותר מאשר שש שנים.

גב' ר. שלון: ההצעה היא - לא יכהן אדם ברציפות יותר מאשר שתי קדנצות.

הבעיה העיקרית היא בעיית נציגות הסכניון בתוך המועצה. כאן מוצע שיהיו שני נציגים מתוך 21. הייתי מוסרת שהבעיה הינה מספרית בלבד, כי אני מקווה שהדברים לא ייחתכו על-פי הצבעה. הייתי מוסרת שזו שאלה של נציגות של ענפי ההנדסה השונים. נציגות הסכניון במועצה צריכה איפוא להיות יותר מורחבת ולכלול את כל ענפי ההנדסה הרגשיים - ויש לנו 7 ענפים ועוד שנים חדשים, והם: מכונאות, חשמלאות, אדריכלות, בנאות, כימיה תעשייתית, הנדסה חקלאית, אורירונטוטיקה, וכן מחצבים ומטלורגיה, שהם שני הענפים החדשים. נראה לנו שלטובת פעולתה של המועצה רצוי כי כל ענף יהיה מיוצג על-ידי מורה בכיר אחד של הסכניון שיש לו נסיון רב דוקא במשטחים מיוחדים אלה מחבר והוא מקדיש את כל זמנו לענין.

גב' ריפתין: האם יש לכם דעה בנוגע לתפקידי המועצה?

גב' ר. שלון: תפקיד של רישום ורישוי בלבד.

מר בר-ניב: רצוני להבהיר כי בסעיף 2 יש לומר במיפא מהנדס רשום ואדריכל רשום. אין כוונה לסלול את התוודר האקדמאי, ומאידך - אין חוק זה בא להגן או לפגוע בתואר אקדמאי. בדעת הממשלה להגיש חוק כללי על שמירת תוארים אקדמאיים.

אשר לבעיית תקופת ההתמחות - הרי סעיף 12 מאפשר לקבל את הרישוי מיד גם לאלה שאינם רשומים שלוש שנים, אם כבר היום חלפו לגביהם שלוש השנים.

ב.צ. הרמל: נציגת הסכניון מציעה שיהיה הנדל בין תוארים אקדמאיים לבין תוארים סתם. האם יכול הסכניון להציע לנו שמות יותר סמאיים לתוארים מאשר אינג'ינר וארכיטקט לעומת מהנדס ואדריכל?

היו"ר ע. גוברין: אני מודה לכל המוזמנים.

הישיבה נעולה.